

Dr. Ökrös Ilona Tünde*:

Uniók körkép a blokklánc és közösségi finanszírozás támogatásáról

Az EU vezető szerepet kíván betölteni a blokklánc-technológiában és otthont kíván adni a jelentős platformoknak, alkalmazásoknak és vállalatoknak. Mégis hogyan támogatja az elosztott főkönyvi technológia, a blokklánc és a közösségi finanszírozás terjedését? Jelen cikkünkben összegyűjtöttük az Unió legfontosabb lépéseit, tanulmányait, stratégiáit a téma kapcsán.

Az elmúlt évek pénzügyi trendjeinek változásával az új igényekre és a fogyasztóvédelmi szempontokra tekintettel a digitális átállás és pénzügyi csomag részeként az Európai Unió (EU) több terület egységes szabályozását készítette el közvetlenül hatályos és alkalmazandó rendeletek formájában. Megjelent az európai közösségi finanszírozási üzleti szolgáltatókról szóló EU rendelet, az osztott főkönyvi technológián alapuló piaci infrastruktúrák kísérleti rendszeréről szóló rendelet, a pénzügyi ágazat digitális működési ellenállóképességéről szóló rendelet, a kriptoeszközök piacairól szóló uniós [rendelet](#).

Az EU 2021-2027-es programozási ciklusa az uniós forrásnyújtás terén az új és megerősített prioritások – például a digitális átállás – [horizontális érvényesítésére irányul](#). A többéves pénzügyi keret összesen közel 1 100 milliárd eurót, a Next Generation nevű helyreállítási eszköz pedig közel 750 milliárd eurót [ölel fel](#). Jogosan merül fel a kérdés, hogy az uniós támogatások mennyire tudnak szinergiában lenni az utóbbi évek feltörekvő újdonságaival, a közösségi finanszírozás (crowdfunding) vagy a blokklánc-technológia kínálta lehetőségekkel és a pénzügyi ágazati szabályozással.

Blokklánc az európai uniós támogatások tükrében

Már a 2014-2020-as támogatási időszakban is előfordultak pilot projektek a kutatás-fejlesztési vonalon: az Európai Regionális Fejlesztési Alap keretében létrehoztak például egy új generációs online tanulási platformot a blokklánc-technológia felhasználásával, egy turisztikai szolgáltatónál pedig blokklánc alapú [mobil virtuális fizetési alkalmazás prototípusa jött](#) létre.

A blokklánc-technológia koncepcionális, szabályozási és anyagi támogatását tűzte ki célul az Európai Bizottság (Bizottság) is a Blokklánc stratégiájában, ennek megfelelően az EU a 2016-2019 közötti időszakban közel 180 millió euró [hozzájárulást](#) nyújtott blokklánc innovációs célokra a Horizont Európán keresztül.

A program projektjei keretében kutatták egyebek mellett a blokklánc alkalmazhatóságát, és [megállapították](#), hogy az - mint gazdasági tranzakciókról, blokkon tárolt információról szóló megmásíthatatlan digitális főkönyv - növelheti az adminisztratív folyamatok hatékonyságát, és a közhiteles nyilvántartásokba vetett bizalmat. Ezért akár új kriptográfiai technikák, protokollok kialakítása is szükséges lehet a tárolt adatok megfelelő védelméhez, az [alkalmazás megkönnyítéséhez](#). Arra a megállapításra jutottak, hogy a szakpolitikának nem a technológiai akadályokra kell fókuszálnia, hanem a [blokklánc alapú megoldások és a meglévő jogi és szervezeti keretek összehangolására](#).

Ezen technológiák fejlesztésére további erőforrásokat nyújt a Bizottság a 2021-2027-es időszakra irányadó többéves pénzügyi keret részeként: a Digitális Európa program 2,5 milliárd euróval járulna hozzá a vállalkozások és a közigazgatás számára többek között a mesterséges intelligenciához kapcsolódó beruházásokra, de a program keretében futó, [blokklánchoz kapcsolódó projekte](#) is.

Az Európai Beruházási Alap egy kísérleti jellegű, 100 millió eurós beruházási programot indított kifejezetten a blokklánc területén, az Európai Beruházási Bank pedig az [általa közzétett riport szerint](#) egy 150 millió eurós társbefektetési eszközt bocsátott útjára. Az ehhez hasonló célzott forrásokon túl a Bizottság további intézkedéseket tett lehetővé a többéves pénzügyi keret és a Covid- 19 járvány utáni Next Generation program, különösen a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) által, amelynek 20 százalékát a [digitális átállásra szükséges fordítani](#). Ezen keretek között a Tanács 2021-ben fogadta el az [InvestEU programot](#), amely befektet olyan innovatív startupokba is, amelyek a blokklánc technológiák fejlesztésére és alkalmazására összpontosítanak.

A blokklánc-technológia kapcsán az EU szabályozási oldalról is egységes kereteket kívánt meghatározni. Az osztott főkönyvi technológián alapuló piaci infrastruktúrák kísérleti rendszeréről szóló EU Rendeletet 2023. március 23-tól kell alkalmazni, melyre tekintettel – a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdéi szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló törvény értelmében – pénzügyi eszköz alatt ezentúl annak osztott főkönyvi technológia útján kibocsátott formáját is érteni kell. Az osztott főkönyvi technológia – és ekként a [blokklánc](#) – egyik fő alkalmazását jelentő kriptoeszközök vonatkozásában pedig annak piacairól szóló EU rendelet hoz változást azáltal, hogy egyes kriptoeszközök kibocsátását és az azokhoz kapcsolódó szolgáltatások nyújtását is feltételekhez köti.

Közösségi finanszírozásban rejlő lehetőségek

A finanszírozást kereső vállalkozások viszonylatában a klasszikusnak mondható pénzügyi eszközök az állami támogatási szabályok betartása mellett eddig is rendelkezésre álltak, az általános strukturális és kohéziós rendelet (CPR) lehetővé tette az alkalmazásukat a Strukturális és Beruházási Alapok (ESB Alapok) tekintetében. Az Európai Közösségi Finanszírozási Hálózat (Hálózat) [publikációja](#) az uniós források közösségi finanszírozással való kapcsolódásának előnyeiként említi, hogy ezeknek a kezdeményezéseknek nagyobb lehet a társadalmi beágyazottsága, szélesebb réteget érhetnek el, növelhetik az uniós pénzek felhasználásának az átláthatóságát, hatékonyságát, az eredmények láthatóságát, a minőségi projektek kiválasztását.

A Hálózat 2018. évi tanulmányában több tematikus célkitűzést is azonosított, amelynek a megvalósításában a közösségi finanszírozásnak hozzáadott értéke lehet, így a kis és középvállalkozások versenyképességének növelése, a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, a társadalmi befogadás vagy akár a szegénység és diszkrimináció elleni küzdelem terén. A [tanulmány rögzíti](#), hogy a közösségi finanszírozásban rejlő lehetőségek kiaknázását nagy mértékben befolyásolja az adminisztráció, a közigazgatási szervek általi alkalmazhatóság és a tapasztalati tudás hiánya.

A közösségi finanszírozás és az uniós támogatási eszközök kapcsolódásában rejlő potenciál azonosítására a Bizottság és az Európai Beruházási Bank 2020-ban publikált egy tanulmányt az irányító hatóságok részére, pilot projekteket is bemutatva. Az értekezés az uniós támogatási rendszerben egyrészt a pénzügyi eszközök, másrészt pedig az Európai Szociális Alap (ESZA) forrásaihoz kapcsolódóan azonosított lehetőségeket a crowdfunding részére.

Eszerint, ha a közösségi finanszírozott projekt az adott operatív program prioritásaival összhangban van, az növeli a projekt eredményességi mutatóit, tehát hatással van a meghatározott indikátorok teljesítésére. A hitelezési konstrukciók és a garanciarendszerek nagyobb likviditást biztosíthatnak a hitelezési vagy akár a jutalomalapú crowdfunding platformoknak, és fedezhetik részben a befektetők által vállalt kockázatot is. Ezáltal a crowdfunding platform kockázatosabb projekteket is felvállalhat, hozzájárulhat az ESZA-ból támogatott hátrányos helyzetű csoportok projektjeinek finanszírozásához. A pénzügyi eszközök és a befektetési alapú crowdfunding együtt kifejezetten alkalmas lehet induló innovatív vagy közhasznú vállalkozások számára, amelyek nem tudnak elegendő kockázati tőkét bevonni. A [tanulmány vázolja](#) a lehetséges konstrukciókat és az irányító hatóság szerepét, a crowdfunding platform kiválasztására irányuló közbeszerzési eljárástól a támogatási szerződés megkötéséig.

2021-ben a Bizottság további értekezést készített, amely szerint az irányító hatóság biztosíthat pénzügyi támogatást a platform, a befektető vagy a projektgazda részére is, és saját maga is részt vehet projektgazdaként vagy befektetőként a kampányban, esetleg platformot is működtethet. Ugyanakkor figyelemmel kell lenni az azóta hatályba lépett európai közösségi finanszírozási üzleti szolgáltatókról szóló [EU rendelet](#) rendelkezéseire és a CPR-rel való összhangjára is, mivel 2023. november 10. óta – az átmeneti időszak lejártával – kizárólag az illetékes hatóság (Magyarországon az MNB) engedélyével végezhető a közösségi finanszírozási tevékenység.

A közzétett stratégiákból, az EU többéves pénzügyi keretéből és dedikált befektetéseket célzó programjaiból megállapítható, hogy a Bizottság eszközöket és forrásokat kíván biztosítani a digitális innováció támogatásához, és ehhez a blokklánc technológiában rejlő lehetőségek fejlesztését, valamint a közösségi finanszírozás bevonását elősegítő intézkedéseket hoz. Ezen új finanszírozási és technológiai lehetőségek népszerűségének fokozatos növekedése tehát a jövőben hozzájárulhat az EU versenyképességéhez.

** A szerző a Magyar Nemzeti Bank Pénz- és tőkepiaci engedélyezési főosztályának munkatársa „Szerkesztett formában megjelent 2024. április 29-én a Tőzsdefórum.hu oldalon.”*